ASPECTS OF EPONYMY IN THE CONTEMPORARY FASHION VOCABULARY

Oana Roxana Costache
PhD Student, University of Craiova

Abstract: Fashion clothing is one of the daily life sectors marked by the emergence of new words. It is an area that is constantly developing and each epoch brings to the Romanian language an allogeneous vocabulary.
Our article proposes the analysis and structural description of the clothing terms that have been formed from their own names. First, we will define the lexical loan, then we will make a short historical overview of the eponym, followed by a definition of the term in question and then we will analyze eponyms present in the corpus. In our communication, the eponymous terms have as a linguistic source: anthroponyms (bloomers) and toponyms (jeans).

Keywords: clothing terms, eponym, anthroponym, toponym

Introducere

Lumea se dezvoltă rapid odată cu evoluția tehnologiei prin apariția noilor moduri de viață dar și a curentelor culturale, economice și politice. Întrucât limba însoțește lumea în evoluția sa, ansamblul acestor factori facilitează crearea unor noi unități lexicale.

Moda vestimentară reprezintă unul dintre sectoarele vieții cotidiene marcate de apariția unor cuvinte noi. Ea este un domeniu care se dezvoltă constant, iar fiecare epocă a sa aduce limbii române un vocabular alogen. „Împrumutul este consecința cunoașterii, într-o măsură mai mică sau mai mare, a unei limbi străine și rezultatul influenței ei, influență favorizată de relații de ordin cultural, economic sau politic” (Chiș 2001: 214).

Articolul nostru propune analiza și descrierea termenilor vestimentari formați de la *eponime*. Vom defini mai întâi conceptul de *împrumut lexical*, apoi vom face o scurtă prezentare istorică a *eponimului*, urmată de o definiție a termenului iar în cele din urmă vom recurge la analiza eponimelor prezente în corpusul nostru. Unitățile lexicale studiate provin din revista pentru femei *Unica* din anul 2018. Am ales pentru analiză acest tip de corpus deoarece presa reprezintă unul dintre canalele care cu ajutorul cuvântului scris îi prezintă cititorului noutățile din modă, folosind un limbaj deschis schimbărilor, cu scopul de a reda realitatea lingvistică contemporană.

1. Eponimia în vocabularul vestimentației contemporane

Vocabularul limbii române se poate îmbogăți atât prin mijloace interne cât și externe. Împrumutul lexical reprezintă un procedeu extern de îmbogățire a vocabularului limbii române. „Împrumuturile lexicale sunt inovații de proveniență externă care constau în cuvinte și expresii preluate ca atare – formă și sens – dintr-o limbă străină și adăugate fondului lexical existent” (Chiș 2001: 214).

Cele mai multe împrumuturi din domeniul vestimentar provin din limba franceză sau limba engleză. Fenomenul împrumuturilor lexicale de origine franceză în lexicul vestimentar românesc este legat de manifestarea unei influențe lingvistice adaptat la sistemul limbii române. Împrumuturile din limba franceză au reprezentat și reprezintă o sursă importantă

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

pentru formarea vocabularului românesc. Secolul al XIX-lea a permis accesul împrumuturilor de origine franceză, iar astfel lexicul românesc a fost completat cu denumiri de piese vestimentare, tipuri de croieli, stiluri vestimentare etc.

„Încă din 1830, procesul de creare a terminologiei românești se caracterizează printr-un număr foarte mare de împrumuturi din limbile franceză și latină. Mulți dintre termenii proveniți în perioada anterioară din limbile neogreacă, rusă sau germană și care păstrau încă ceva din aspectul lor fonetic originar își stabilesc acum, pe baza limbii franceze, forma definitivă în limba română" (Ursu 1962: 125).

Limba engleză a cunoscut o dezvoltare intensă în vocabularul limbii române după al doilea război mondial. La momentul de față, limba engleză are o pondere egală cu influența limbii franceze a anilor `60, iar acest lucru se poate observa în diverse domenii de activitate, ca de pildă: IT, economic, mass-media, modă etc. Totuși această influență poate pune probleme de acceptare și adaptare, deoarece limba engleză aparține familiei de limbi germanice. Costache Negruzzi avea dreptate când afirma că vom deveni anglomani în viitor. Acest lucru determină apariția unui lexic tot mai abundent în cuvinte împrumutate deoarece limba română este deschisă în permanență schimbărilor.

„[...] am fost pe rând turcoromani, grecoromani sau Domnul știe ce încă; acum, din mila lui Dumnezeu, suntem franțezomani; poate curând vom trece și Manha în vreun balon aerostatic, și atunci ne vei vedea anglomani" (Negruzzi 1959: 264).

La ora actuală, vocabularul limbii române abundă în împrumuturi de origine franceză și engleză. O parte dintre acești termeni împrumutați derivă din nume proprii. „Unii lingviști numesc aceste cuvinte *deonime* sau *deonomastice*" (Laiu-Despău 2007: 7). Studiul apelativelor, al derivatelor de la nume de persoană, numit „deonomastică" se întâlnește pentru prima dată în lucrarea lingvistului italian Enzo La Stella T. Acesta, publică în anul 1984, dicționarul *Dizionario storico di deonomastica. Vocaboli derrivati da nomi propri, con le corrispondenti forme francesi, inglesi, spagnole e tedesche* (cf. Sala 1999: 83). În această cercetare, autorul studiază „studiul sistematic al vocabularelor italiene cu derivate onomastice (noi le numim deonomastice)" (La Stella 1984: 5). În 2003, Octavian Laiu-Despău publică la Timișoara lucrarea *Dicționar de eponime, de la nume proprii la nume comune*. Acest dicționar este prima cercetare din România dedicată cuvintelor derivate din nume de persoană. Astfel limba română recunoaște valoarea lexicală a substantivelor proprii care au devenit substantive comune, verbe, adjective sau adverbe.

Termenul *eponim* este împrumutat din limba franceză *éponyme* și are morfologie multiplă (DEX 2016: 389). Mai întâi este prezentat ca substantiv masculin „magistrat care, în Antichitate, dădea numele său anului". Iar apoi ca adjectiv „care dă numele său unui oraș, unei regiuni etc." În DN (2015: 369), termenul *eponim* este împrumutat prin filieră indirectă din limba franceză, fiind preluat la rândul său din limba greacă *eponymos*. Acesta are două sensuri îndepărtate. Primul sens se referă la cel „care dă numele său unui loc, unui oraș etc." Al doilea sens vizează două sensuri înrudite: prima semnificație se trage din Antichitate și desemna "magistratul care dădea numele său anului; primul dintre cei nouă arhonți ai Atenei sau unul dintre cei doi consuli ai Romei, care dădea numele său anului." Cea de a doua conotație este: „termen pentru desemnarea unei stațiuni arheologice unde a fost cercetată prima dată o cultură materială [...]. Ca urmare, a dat numele culturii." Înțelegem de aici că *eponimul* este cel care dă numele unui obiect, regiune etc. Mai precis *eponimele* reprezintă nume comune transformate ortografic care au migrat de la nume proprii.

Englezii consideră *eponim* doar cuvintele care derivă de la numele de persoane (cf. Laiu-Despău 2007).

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

Vocabularul modei are un număr semnificativ de termeni proveniți din nume proprii datorită specificului domeniului.

„Fenomenul eponimic se atestă frecvent în terminologia universală, în general, și în cea românească, în particular, eponimele întâlnindu-se, practic, în toate ramurile și în toate domeniile științifice, servind drept sursă etimologică de substantive comune, a diferitelor derivate ale acestora incluse în termeni sintagmatici" (Cojocaru 2011: 3).

Transformarea unui nume propriu într-un nume comun se dovedește a fi un proces destul de frecvent întâlnit: acest lucru reflectă existența unei "legături onomastice" a "numelui comunist" (denumit "comun") și a originii sale (Felecan 2014: 91).

Lingvista Dorina Chiș spune că cele mai importante resurse de termeni sunt patronimele, prenumele, numele mitologice, numele de personaje literare, numele de țări, provincii, localități, cartiere, planete, termeni proveniți prin anagramă. În cazul nostru, *eponimele* vestimentare au ca sursă lingvistică *antroponimele* și *toponimele*. Am găsit în total un număr de 33 *eponime.*

2. Categorii de eponime vestimentare

Acest punct al analizei noastre este structurat astfel: am delimitat mai întâi cele două clase de eponime (antroponime și toponime), apoi pentru fiecare clasă am notat subclasele găsite:

- antroponime: nume de personaje istorice, nume de actori, nume de creatori de modă, porecle, nume de companii din domeniul industriei textile, nume de vase maritime;
- toponime: oiconime (nume de țări și orașe) și oronime (nume de insule). Am exemplificat apoi cu termeni care fac parte din lexicul vestimentației. Termenii urmăresc următoarea structură: definiția pe care am extras-o din DEX, DOOM, DCR, DN, FROMISEM; etimologia, informații despre numele propriu, explicarea legăturii cu termenul vestimentar.

2.1. *Antroponime*

Conform DEX (2016: 56) termenul *antroponim* denumește „nume de persoană (patronim, prenume sau poreclă)". În corpusul supus analizei, am întâlnit un număr de 15 *antroponime.* Astfel termenii de origine vestimentară supuși analizei noastre pot fi grupați în funcție de numele propriu astfel: de la numele sau prenumele unor personalități derivă 10 termeni vestimentari, de la o poreclă derivă un termen vestimentar, de la numele de companii din domeniul textil derivă 3 termeni vestimentari și de la numele unui vas maritim derivă un termen vestimentar. Din punct de vedere etimologic, am întâlnit în cercetarea noastră specifică *antroponimelor*: 5 termeni vestimentari de origine franceză, 5 termeni vestimentari de origine engleză, 2 termeni vestimentari care au etimologie multiplă și 3 termeni vestimentari care s-au format pe teren românesc.

2.1.1. *Patronime*

Următoarele exemple provin de la numele de familie ai unor imigranți, activiști, inventatori și creatori de modă.

Termenul *bloomers* nu a intrat în dicționarele studiate. *Pantalonii bloomers* sunt largi, strânși la gleznă sau creți[1]. Provine din limba engleză *bloomers* și derivă de la numele activistei americane pentru drepturile femeii, *Amelia Jenks Bloomer* (1818-1894). Aceasta a dorit ca femeile să poarte haine care să promoveze libertatea de mișcare. Așa că a apărut în

[1] URL: https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/moda-impinsa-la-extrem-frumusetea-sta-in-ochii-celui-care-priveste [ultima consultare la 20 martie 2019]

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

public purtând pantaloni[2] (Encyclopedia 2004: 669). Sintagma nominală *pantaloni bloomers* nu se regăsește în dicționarele studiate.

Termenul *jacard* denumește „1. Dispozitiv special, montat la războaiele de țesut, care servește la obținerea unor țesături cu anumite desene complicate. 2.Țesătură obținută cu ajutorul acestui dispozitiv" (DEX 2016: 618), provine din limba franceză *jacquard*. Denumirea *țesătura jacard* derivă de la inventatorul războiului de țesut semi-automat, francezul *Joseph Marie Charles Jacquard* (1752-1834).Acesta a inventat războiul de cusut în anul 1801 (Laiu-Despău 2006: 135).

Termenul *knickers* provine din limba engleză și derivă de la numele familiei olandeze *Knickerbocker,* care a imigrat în New York în anul 1600. Toți membrii purtau pantaloni bufanți până la genunchi, având astfel un look diferit față de americani. Inițial termenul folosit pentru un astfel de pantalon era *knickerbockers*. Aceștia erau scurți fiind fixați cu o bandă la nivelul genunchilor și erau confecționați dintr-o țesătură rezistentă din lână sau catifea. (Encyclopedia 2004: 681) Sintagma nominală *pantaloni knickers* nu se regăsește în dicționarele studiate.

Termenul *trenci* denumește acel „pardesiu cu croială reglan, făcut dintr-o țesătură specială, impermeabilă, trencicot" (DEX 2016: 1262). În revistele studiate am întâlnit un anumit tip al acestui obiect vestimentar *trenciul Burberry,* o denumire englezeascăcare derivă de la *Thomas Burberry*, cel care a scos pentru prima dată pe piață acest obiect vestimentar, în 1856, la Londra. Inițial trenciul era folosit pentru muncitori (Encyclopedia 2004: 688-689).

Denumirea *costum Chanel* derivă de la numele celebrei creatoare de modă a secolului XX, *Coco Chanel* (Encyclopedia 2004: 766).

2.1.2. *Nume de personaje istorice*

Următoarele exemple cinstesc memoria unor personaje istorice.

Termenul *cardigan* denumește „jachetă tricotată, cu mâneci largi, încheiată cu nasturi în față" (DEX 2016: 160). Are etimologie multiplă: franceză și engleză. *Cardigan* derivat de la „numele ofițerului englez de cavalerie James Thomas Brudenell, al 7-lea conte de *Cardigan* (1797-1868). Haina a fost purtată prima oară de către soldații englezi în timpul iernii geroase din Crimeea. Contele de *Cardigan* a fost cel care a condus atacul Brigăzii Ușoare în timpul faimosului Război al Crimeii, lângă satul Balaclava, la 25 octombrie 1854" (Laiu-Despău, 2006: 58).

Termenul *raglan* denumește atât un tip de croială cât și un obiect vestimentar, „1. croială specială a unor obiecte de îmbrăcăminte, la care mâneca pornește de la răscroiala gulerului. 2. palton sau pardesiu cu o asemenea croială" DEX (2016: 1004). Termenul provine din limba franceză *raglan* de la numele comandantului trupelor britanice, *Lord Raglan* Fitzroy James Henry Somerset (1788-1855). „Dicționarele franceze plasează apariția cuvântului în perioada Războiului Crimeii, atunci când baronul *Raglan* a lansat moda unei mantale fără umeri" (Sala 2006: 170). Având brațul amputat în timpul bătăliei de la Waterloo, el și-a ajustat mânecile pentru a-și ascunde handicapul. După moartea sa, în semn de onoare, acest tip de haină a primit numele său (Maillet 2005: 231). Evoluția termenului se poate observa în sintagma nominală *mâneci raglan*. Astfel putem vorbi despre o relație de metonimie despre care putem spune că întregul este obiectul vestimentar iar partea o reprezintă tipul mânecii.

Denumirea *cizme wellington* derivă de la Arthur Wellesley, primul duce de *Wellington* (1769-1852) din Marea Britanie. Acesta i-a ordonat cizmarului său o modificare a *cizmelor hessian* pentru a fi purtate nu doar pe câmpul de luptă. Astfel au apărut *cizmele wellington*sau cizmele de ploaie. *Cizmele hessian* era încălțămintea purtată de membrii armatei britanice,

[2]URL:https://fcaib.edu.ng/books/Home%20&%20Rural/%5BSara_Pendergast__Tom_Pendergast%5D_Fashion__Costume(BookFi.org).pdf?fbclid=IwAR19dh8TAE1DKhZ1AcZ28z7umRgRWfwY_ZvatiPRpbA3DU1ZzeOHk5UYr8Q[ultima consultare la 20 martie 2019]

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

confecționată din piele. Acestea erau înalte până la genunchi, cu vârful semicircular și la nivelul extremității superioare aveau fixat un ciucure (Encyclopedia 2004: 654-655).

2.1.3.*Nume de actori*

Exemplele următoare derivă de la numele unor actori care au apărut în reprezentațiile lor cu haine diferite față de cele care se purtau pentru acea perioadă.

Termenul *alendelon* denumește un „tip de haină de piele îmblănită" (DN 2015: 47) și derivă de la numele actorului și producătorului francez, *Alain Fabien Maurice Marcel Delon* (n. 1935). Haina (cojoc de piele, lung până la genunchi, cu guler îmblănit la exterior) pe care a purtat-o actorul în mai multe filme, mai ales cele de prin anii `60, i-a preluat numele (Laiu-Despău 2006: 17).

Termenul *pantalon* se folosește de obicei la plural și denumește „îmbrăcăminte exterioară care acoperă, de la mijloc în jos, corpul și fiecare picior în parte, nădrag, chiloți, izmene" (DEX 2016: 847). Provine din limba franceză *pantalon* care derivă de la numele unui personaj din Commedia dell`Arte.

„Istoria cuvântului începe cu *San Pantaleone* sau *Pantalone,* un sfânt din sec. al IV-lea (martirizat în 303), patronul Veneției și deci, un nume de botez des întâlnit printre venețieni. Adesea acest nume era folosit de către alți italieni ca poreclă pentru locuitorii Veneției. În consecință numele de *Pantalone* a fost dat unui personaj venețian din comedia bufă italiană. El era reprezentat ca un moș senil, cu ochelari, care purta papuci și niște *pantaloni* strâmți. De aici a derivat cuvântul francez *pantalon,* ce desemna la început un fel de ciorapi-pantaloni, asemănători cu cei purtați de *Pantalone,* la modă în vremea regelui Carol al II-lea (843-877) al Franței" (Laiu-Despău 2006: 187-188).

2.1.4. *Porecle*

Termenul *jachetă* denumește „haină (tricotată) femeiască încheiată în față, care acoperă partea de sus a corpului și care se poartă peste bluză sau peste rochie" (DEX 2016: 618). Acesta provine din limba franceză *jaquette*, inițial cu forma *jaque* și denumea o haină din secolul al XIV-lea, derivat de la o poreclă, *Jacques* - „poreclă disprețuitoare aplicată țăranilor francezi, pentru că acest obiect de îmbrăcăminte scurt și simplu amintea de haina purtată de țărani" (Laiu-Despău 2006: 135).

2.1.5. *Nume de companii din domeniul textil*

Următoarele exemple derivă de la numele unor companii producătoare de articole sportive.

Termenul *adidas* este specific pentru a denumi orice tip de încălțăminte sport, „tip de încălțăminte comodă, inițial folosită exclusiv de sportivi, utilizată mai ales de tineri în anii `80-`90" (DCR, 2013: 30). Denumirea provine de la numele brandului *Adidas.*

„La început adidașii desemnau pantofii sport marca *Adidas,* dar ulterior termenul s-a generalizat definind orice tip de încălțăminte sportivă. Povestea firmei *Adidas* a început în 1920 când Adolphe (Adi) Dassler (1900-1959), un cizmar german, a inventat niște pantofi cu crampoane pentru antrenamente care aveau o stabilitate mai mare pe teren sau pe pistă. Patru ani mai târziu, Adi împreună cu fratele său Rudolph (Rudi) au înființat compania germană de pantofi de sport *Gebrüder Dassler OHG.* În 1948, datorită unor neînțelegeri între cei doi frați, compania s-a divizat în două firme rivale: Rudi a fondat *Puma*, iar Adi și-a împrumutat numele firmei *Adidas*" (Laiu-Despău 2006: 14-15).

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

Mai nou, acest termen este înlocuit cu termenul englezesc *sneakers*, folosit în SUA[3].

Termenul *converși* nu a intrat în dicționarele studiate. În funcție de context (imaginile revistelor) putem observa că acest termen denumește un tip de încălțăminte sportivă, cu talpa de cauciuc, cu vârf rotund, sau ușor ascuțit din cauciuc, restul pantofului este din material textil (pânză), asemănători tenișilor. Li se mai spune și bascheți celor care acoperă gleznele. Termenul *converși* provine din limba engleză *converse* care derivă de la numele celui care a fondat compania de încălțăminte din cauciuc în anul 1908, *Marquis Mills Converse*. Inițial erau folosiți pentru încălțămintea baschetbaliștilor. În anii `60 au dominat piața pantofilor de baschet din SUA. „Converse paved the way for the athletic shoe explosion of the late twentieth century with its introduction of the canvas and rubber All-Star [...] it achieved its greatest succes following the introduction of the world`s first basketball shoe in 1917" (Encyclopedia 2004: 714).

Termenul *helancă* denumește „țesătură sintetică supraelastică; obiect confecționat dintr-o astfel de țesătură" (DEX 2016: 506), are etimologie multiplă franceză, italiană *helanca*, termenul derivă de la numele unei companii din Elveția, *Heberlein Patent Corporation.* La rândul său, denumirea firmei derivă de la numele celui care a fondat-o, *Georg Philipp Heberlein*. „*Helanca*, denumirea comercială a unor fire de nailon elastice produse de compania elvețiană *Heberlein Patent Corporation* începând cu anii `50 [...] Firma *Heberlein* a fost fondată în 1835 de elvețianul *Georg Philipp Heberlein* (1805-1888)" (Laiu-Despău 2006: 123).

2.1.6. *Nume de vas maritim*

Termenul *blazer* denumește „jachetă (bărbătească) din stofă, catifea etc. (cu buzunare aplicate)" (DEX 2016: 118). Acesta provine din limba engleză, derivat de la denumirea navei britanice *HMS Blazer* (Encyclopedia 2004: 616-617).Căpitanul acesteia a realizat o jachetă bleumarin cu două rânduri de nasturi pentru echipajul său cu ocazia vizitei reginei Victoria, care a căpătat numele de *blazer Navy*. Ulterior a fost purtat de toți marinarii flotei britanice (Encyclopedia 2004: 733).

2.2. *Toponime*

Conform DEX (2016: 1248) termenul *toponim* denumește „nume propriu de oraș, de stat, de munte etc." Înțelegem de aici că *toponimele* sunt legate de un anumit loc. În corpusul supus analizei, am întâlnit un număr de 18 *toponime*. „Toponimia poate fi socotită istoria nescrisă a unui popor, o adevărată arhivă, unde se păstrează amintirea altor întâmplări și fapte mai mult sau mai puțin vechi sau importante, care s-au petrecut de-a lungul timpurilor" (Iordan 1963: 2). Astfel termenii vestimentari întâlniți în corpus pot fi grupați în funcție de zonele de incidență: de la numele unor țări derivă 4 termeni vestimentari, de la numele unor orașe derivă 14 termeni vestimentari, de la numele unor insule derivă 3 termeni vestimentari. Din punct de vedere etimologic avem: 6 toponime de origine engleză, 12 toponime de origine franceză, un toponim de origine turcă, un toponim de origine neogreacă, 2 toponime cu origine multiplă.

2.2.1. *Oiconime*

Următoarele exemple derivă de la numele unor așezări omenești: țări, orașe etc.

2.2.1.1. *Nume de țări în vestimentația contemporană feminină*

Termenul *bască* este polisemantic, denumește atât o parte dintr-un obiect vestimentar cât și un obiect vestimentar. Primul sens este „parte a unei jachete (sau fuste) care, pornind

[3] URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Sneakers [ultima consultare la 20 martie 2019]

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

din talie, acoperă șoldurile." A doilea sens este „beretă cu marginile îndoite înăuntru" (DEX 2016: 99). Provine din limba franceză *basque,* derivat de la numele grupului etnic din *Țara Bascilor,* o regiune autonomă din Spania unde femeile purtau acest obiect vestimentar.

La fel ca *basca, bereta* are aceleași caracteristici. „șapcă marinărească fără cozoroc; p. ext. bască" (DEX 2016: 110). Provine din limba franceză *béret* și este originară din *Țara Bascilor.*[4]

Termenul *canadiană* denumește„haina scurtă (cu glugă), confecționată dintr-o țesătură deasă, de obicei impermeabilă; vindiac." (DEX 2016: 151). Provine din limba franceză *canadienne* de la numele unei țări din America de Nord, *Canada* unde vânătorii de animale cu blană purtau acest tip de vestă (Laiu-Despău 2006: 55).

Denumirea *pantaloni Chino* nu a intrat în dicționarele studiate. Conform contextelor, acest tip de pantaloni sunt confecționați din țesătura *chino*, potriviți pentru sezoanele călduroarse, nu au pense și sunt asemănători cu pantalonii *khaki,* care provin din India, confecționați din bumbac și nu au pense. Inițial au fost confecționați pentru soldații din Franța și Marea Britanie. *Chino* derivă de la numele țării unde se fabrică materialul pe care îl au în compoziție și anume *China* (Encyclopedia 2004 : 979).

2.2.1.2. *Nume de orașe în vestimentația contemporană feminină*

Termenul *astrahan* denumește o „haină de iarnă care este lucrată dintr-o blană mătăsoasă și buclată. Această blană este obținută de la mieii din rasa caracul" (DEX 2016: 76). Termenul provine din limba franceză *astrakan* care derivă de la numele orașului *Astarkan,* din sudul Rusiei. Orașul este un port fluvio-maritim în delta Volgăi dar și un centru comercial al industiei textile și a pielăriei (Laiu-Despău 2006: 28).

Termenul *brandenburg* denumește un accesoriu pentru anumite obiecte vestimentare - „șnur sau găitan care se coase în rânduri paralele, ca podoabă, pe pieptul unor haine (în dreptul butonierelor)" (DEX 2016: 127). Provine din limba franceză *brandenbourg „*care la început însemna o haină împodobită cu galoane purtată odinioară de către soldații armatei din *Brandenburg*, veche provincie istorică din Germania" (Laiu-Despău 2006: 49).

Termenul *caşmir* denumește o țesătură - „1.Rasă de capre crescută în Caşmir și în Tibet pentru părul foarte fin și mătăsos. 2.Țesătură moale și fină confecționată din părul de caşmir" (DEX 2016: 166), provine din limba franceză *cachemire* „după *Kashmir,* regiune în NV Indiei unde se obține lâna de *caşmir*" (Laiu-Despău 2006 : 61).

Termenul *chembrică* denumește o țesătură - „țesătură subțire din bumbac, vopsită într-o singură culoare și bine apretată" (DEX 2016: 193), provine din limba engleză *cambric,* „după *Kamerijk*, numele flamand al orașului *Cambrai*, din N Franței, de unde provenea țesătura (sec. al XVIII-lea)" (Laiu-Despău 2006: 65).

Termenul *fes* denumește „acoperământ al capului pentru bărbați, de forma unui trunchi de con, făcut din pâslă sau din postav (roșu) adesea împodobit cu un ciucure, purtat mai ales de musulmani [...] ♦ căciuliță croșetată sau calotă de fetru purtată (de femei și copii) pe vârful capului" (DEX 2016: 424), provine din limba turcă *fes*, „după numele orașului *Fès* din N Marocului, care timp de ani de zile a fost singurul producător al acestui articol" (Laiu-Despău 2006: 91).

Termenul *jeans* apare în DN (2015: 552) cu forma trunchiată și adaptată la limba română *blugi.* Primul sens definește materialul „pânză groasă, de cânepă, de obicei albastră" iar al doilea sens prezintă piesa vestimentară „bluejeans". Al doilea sens nu reprezintă o explicație, ci mai degrabă o variantă a termenului *blugi* în altă limbă. O definiție mai clară trebuia formulată pornind de la denumirea tipului de obiect vestimentar, materialul din compoziție și elemente distincte: pantaloni lungi din denim cu buzunare la spate și croială

[4] URL: https://etudierlamode.com/dictio_mode/ [ultima consultare la 20 martie 2019]

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

diferită în funcție de tip. În unele articole ale revistelor analizate apare și forma de plural *jeanși*, preluată de termenul *blugi*. Termenul *jeans* provine din limba engleză *jeans* și derivă de la orașul port *Genova*, din Italia, unde a fost fabricată pânza *jeans* din cânepă rezistentă folosită pentru pantalonii marinarilor din acel loc (Encyclopedia 2004: 612).

Spre deosebire de *jeans*, termenul *denim* provine de la *serge de Nîmes*, denumire ce a fost prescurtată de confecționarii americani. *Țesătura din denim* folosită la fabricarea blugilor moderni a fost concepută în orașul *Nîmes,* din Franța. De obicei materialul *denim* era de culoare albastru închis pentru a nu fi vizibilă murdăria pe pantalonii muncitorilor (Encyclopedia 2004: 612).

Blue jeans sunt pantalonii fabricați din bumbac și utilizați de minerii din California, în anul 1849, datorită rezistenței acestora. Levi Strauss a creat acest tip de pantaloni împreună cu Jacob Davis în anul 1873 (Encyclopedia 2004: 613).

Termenul *bluză* denumește „îmbrăcămintea pentru partea superioară a corpului, asemănătoare cu o cămașă bărbătească" (DEX 2016: 120), provine din limba franceză *blouse*. „Originea cuvântulu este incertă. O ipoteză îl explică din lat. medievală *pelusia* – „un fel de stofă", provenită din *Pelusium,* vechi port pe Nil în Egipt (în prezent Tell el-Farama), care era situat în Delta Nilului" (Laiu-Despău 2006: 44-45).

Termenul *fustă* denumește„îmbrăcăminte femeiască, care acoperă corpul de la talie în jos; jupă" (DEX 2016: 459), provine din limba neogreacă, derivat de la „numele unei periferii a orașului Cairo, *Fustat* (dinlat. *fossatum,* gr. *phossaton,* „șanț"). Aici se produceau artizanal diferite obiecte de îmbrăcăminte" (Mușat 2006: 111).

Termenul *milanez* denumește acel „tricot de mătase folosit pentru confecționarea obiectelor de lenjerie" (DEX, 2016: 721). Are etimologie multiplă. În limba franceză regăsim termenul *milanais* iar în limba italiană *milanese*, derivat de la numele orașului *Milano* din nordul Italiei, locul unde se fabrică acest tricot (Laiu-Despău 2006: 168).

Pantofii Oxford își au originea în *gheata Oxonian*, foarte populară la începutul secolului al XIX-lea la Universitatea din Oxford (Encyclopedia 2004: 718).

Temenul *satin* este specific unei țesături - „țesătură deasă de mătase, de bumbac, de fibre sintetice etc. cu una dintre fețe lucioasă, folosită mai ales pentru căptușeli de îmbrăcăminte" (DEX 2016: 1077) și provine din limba franceză *satin,* derivat de la numele propriu „*Zayton* acesta oraș în China unde se fabrica această țesătură" (Mușat 2006: 260).

Termenul *poplin* este specific unei țesături - „țesătură subțire de bumbac mercerizat, cu firele de urzeală mai subțiri decât cele de bătează, folosită mai ales pentru confecționarea unor obiecte de îmbrăcăminte, în special pentru cămăși și bluze" (DEX 2016: 937) și are etimologie multiplă. În limba germană avem termenul *Popelin*, în limba franceză regăsim termenul *popeline*, în limba engleză *poplin.* Denumirea derivă de la „*Poperinghe,* numele unui oraș din Flandra, renumit centru al industriei textile în Evul Mediu" (Laiu-Despău 2006: 199). „Țesătura s-a mai numit și *papeline,* din it. *papalina,* „papal, al papei", pentru că se fabrica la Avignon, reședința papilor din 1378 până în 1417" (Mușat 2006: 235).

2.2.2. *Oronime*

Exemplele următoare provin de la numele unor forme de relief.

Termenul *bermudă* denumește acel „tip de pantaloni scurți până la genunchi" (DEX 2016: 110), provine din limba engleză *bermuda (shorts)* care derivă de la numele arhipeleagului situat în vestul Oceanul Atlantic, *insulele Bermude*[5]. Numele insulelor este preluat de la exploratorul spaniol, *Juan Bermudez*, cel care a descoperit arhipeleagul, în anul 1515. „La început, prin *bermude* se înțelegea un tip de pantaloni scurți purtați de americanii aflați în vacanță sau care practicau yachtingul în *insulele Bermude*" (Laiu-Despău 2006: 41).

[5] „Insulele Bermude – teritoriu insular în Oceanul Atlantic, la 960 km E de țărmul Americii de Nord, format din cca 360 de insule și insulițe de origine coraligenă și vulcanică [...]" (Eremia 2008: 56).

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

Termenul *jerseu* este polisemantic. Poate fi atât un obiect de îmbrăcăminte cât și o țesătură. „1. Obiect de îmbrăcăminte tricotat sau împletit, din lână, din bumbac etc. de obicei cu mâneci lungi și deschis în față, care acoperă partea de sus a corpului. 2. Țesătură elastică tricotată, de lână, de bumbac, de mătase etc., din care se fac obiecte de îmbrăcăminte; tricot [pl. și jerseuri]" (DEX 2016: 620). Termenul provine din limba franceză *jersey,* fiind derivat de la numele celei mai mari insule Anglo-Normande, „după insula britanică *Jersey*, situată în Marea Mânecii, unde se fabrica această țesătură începând de la sfârșitul sec. al XVI-lea, fiind folosită inițial pentru hainele pescarilor" (Laiu-Despău 2006: 137).

Termenul *bikini* denumește un tip de costum și anume acel „costum feminin de baie, format dintr-un slip și dintr-un sutien de dimensiuni reduse" (DEX 2016: 113), provine din limba engleză *bikini* care derivă de la numele unui district din Insulele Marshall. Această țară este situată în Oceanul Pacific iar atolul se numește *Bikini*. Legătura dintre substantivul propriu și cel comun este legată de testele nucleare efectuate de americani. La patru zile după explozia din 1946, industriașul Louis Réard a lansat un nou model pentru costumul de baie, *bikini*. Acesta era mai mic decât costumul anterior, *atome.*

„Cuvântul provine de la faimosul atol *Bikini* din insulele Marshall în nordul Oceanului Pacific, unde marina militară americană a efectuat o serie de teste nucleare, prima detonare având loc la 1 iulie 1946 cu câteva zile înainte de lansarea modelului. De ce minusculul costum de baie francez poartă numele atolului din Pacific nimeni nu știe cu siguranță. Se pare că atunci când primele femei au apărut pe plajă purtând *bikini*, trupurile aproape complet dezbrăcate au avut un efect „exploziv", similar cu acela produs de detonarea unei bombe atomice. În 1964, în America a apărut moda topless, iar de la *bikini* s-a format cuvântul *monokini* (din *mono* + *kini*) care desemnează doar jumătatea de jos a costumului, *bi-*ul din *bikini* fiind înțeles ca și prefixul latin *bi-*, „dublu", de două ori" (Laiu-Despău 2006 : 43).

În loc de concluzie

Am realizat acest studiu deoarece am dorit să precizăm că *eponimele* reprezintă o sursă importantă în dezvoltarea lexicului limbii române. Totodată acestea au un caracter interdisciplinar: lingvistic, istoric şi geografic. Un *eponim* este un fapt de limbă, o expresie a istoriei unui anumit mediu geografic. „Viața cuvintelor e așa de strâns legată de a poporului [...] luminează adesea culturi întunecate ale istoriei naționale. Studiul lor poate însemna, în același timp, un apreciabil aport la istoria culturii în genere" (Bogrea 1971: 3). *Eponimele* sunt acele fosile lexicale care sunt premise pentru noile cercetări lingvistice. Unele dintre ele nu au intrat în dicționare și își păstrează forma limbii de origine, altele au fost românizate. Dintre *eponimele* intrate în dicționare putem remarca că unele au suferit modificări fonografemice, altele și-au păstrat denumirea din limba de origine, dar există și o categorie mai redusă de eponime care s-au format în interiorul limbii române.

BIBLIOGRAPHY

a) dicționare:

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan –Al. Rosetti" (2016), *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic.

*** (1996) *Webster`s Encyclopedic Unabridged Dictionnary of the English Language*, New York, Editura Grammercy Books.

COJOCARU Constantin (2011), *Dicționar de eponime,* Chișinău, Editura Pontos.

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)

DIMITRESCU, Florica; CIOLAN COMAN LUPU, Alexandru (2013), *Dicționar de cuvinte recente*, ediția a III-a, Cluj - Napoca, Editura Logos.

EREMIA, Anatol (2008), *Dicționar geografic universal*, Chișinău, Editura Litera Internațional.

LAIU-DESPAU, Octavian (2006), *Dicționar de eponime. De la nume proprii la nume comune*, București, Editura Saeculum I.O.

MARCU, Florin (2015), *Marele dicționar de neologisme* (MDN), București, Editura Saeculum Vizual.

MUȘAT, Radu (2006), *Nume proprii. Nume commune. Dicționar de antonomază*, Iași, Editura Polirom.

b) cărți :

BOGREA, Vasile (1971), *Pagini istorico-filologice*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.

CHIȘ, Dorina (2001), *Cuvânt și termen*, Editura Augusta, Timișoara.

NEGRUZZI, Costache (1959), *Păcatele tinerețelor și alte scrieri,* București, Editura de stat pentru literatură și artă

FELECAN, Daiana (2014), *Pragmatica numelui și a numirii neconvenționale: de la paradigme teoretice la practici discursive*, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut.

IORDAN Iorgu (1963), *Toponimia românească*, București, Editura Academiei.

LA STELLA, di T Enzo (1984), *Dizionario storico di deonomastica. Vocaboli derrivati da nomi propri, con le corrispondenti forme francesi, inglesi, spagnole e tedesche*, EdituraOlschki.

MAILLET, Jean (2005), *Dico des noms propres devenus des noms communs*, Paris, Editura Albin Michel.

SALA, Marius (1999), *Introducere în etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic.

SALA, Marius (2006), *Aventurile unor cuvinte românești,* I-II, București, Editura Univers Enciclopedic.

URSU, Neculai Alexandru (1962), *Formarea terminologiei științifice românești,* București, Editura Științifică.

c) sitografie:

*** (2004), *The Gale Enclyclopedia of Clothing and Fashion* (vol. I-IV), Editura The Gale Group.

URL:https://fcaib.edu.ng/books/Home%20&%20Rural/%5BSara_Pendergast__Tom_Pendergast%5D_Fashion__Costume(BookFi.org).pdf [ultima consultare la 20 martie 2019]

https://etudierlamode.com/dictio_mode/ [ultima consultare la 20 martie 2019]

https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/moda-impinsa-la-extrem-frumusetea-sta-in-ochii-celui-care-priveste [ultima consultare la 20 martie 2019]

BDD-V4862 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:35 UTC)